

Diarienummer U2025/00630

Till

Utbildningsdepartementet

Regeringskansliet

u.remissvar@regeringskansliet.se

u.s.remissvar@regeringskansliet.se

13 juni 2025

Remissvar; Kunskap för alla – nya läroplaner med fokus på undervisning och lärande (SOU 2025:19) - Utvecklingspedagogik Sverige AB

Vi har tagit del av regeringens betänkande och uppskattar att vi får möjlighet att inkomma med följande yttrande.

Utvecklingspedagogik Sverige AB (UP) är en huvudman verksam inom utbildning som riktar sig till elever med varaktiga och stora stödbehov, på resursskola och anpassad skola (inom såväl de obligatoriska som de frivilliga skolformerna). Vi är även huvudman för ett antal verksamheter som lyder under LSS-lagstiftningen.

UP yttrar sig angående det rubricerade utredningsbetänkandet utifrån uppdraget att verka inom skola för de elever som har stora behov av stöd i sin skolgång, med särskilt fokus på elever i behov av en sådan helt anpassad lärmiljö som erbjuds på resursskola. UP begränsar vårt yttrande till synpunkterna nedan.

Sammanfattande synpunkter

UP ställer sig bakom utredningens analys till övervägande del. Särskilt i grundskolan och motsvarande skolformer finns ett behov av att i skolförfattningarna tydligare än idag betona behovet av en stabil och vetenskapsförankrad kunskapsgrund som lyfter fram grundläggande kunskaper och färdigheter som samhällsmedborgare behöver behärska. Vi delar också utredningens bedömning att läraruppdragets utformning idag, med stora krav på individuell utformning av undervisningen i stora klasser, kan innebära förväntningar på lärarna som är svåra, eller i många fall t.o.m. omöjliga att leva upp till. Likaså delar vi den övergripande analysen att en anpassning av kursplanernas nivå till barns kognitiva utveckling gör att fler elever får bättre förutsättningar att lyckas i skolan.

Det är, med detta sagt, givetvis viktigt att redovisningen av konsekvenserna av de förslag som regeringen väljer att gå vidare med är förenliga med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Den analys som finns i utredningens avsnitt 11.4.3. är enligt vår bedömning alltför grund för att uppfylla detta syfte. Det är därför också angeläget med uppföljning av hur de förslag som regeringen så småningom väljer att lägga fram för riksdagen påverkar inte minst elever med kognitiv funktionsnedsättning.

Vi vill särskilt uppmärksamma det som vi ser som brister i betänkandet, kopplat till elever med stora och varaktiga stödbehov, deras skolsituation samt utifrån skolbegreppet resursskola och ge följande medskick inför det fortsatta arbetet.

Vårt medskick

Bristande hänsyn till resursskolans speciella uppdrag och förutsättningar.

Utredningen verkar ha tagit hänsyn till olika elevgruppers olika kognitiva förutsättningar och beskriver i detta avseende även i någon mån skillnaderna mellan skolformer, exempelvis grundskolan jämfört med anpassad grundskola, men inget tydliggörande av differentiering av undervisningens upplägg och bedrivande kopplat till begreppet resursskola. Behovet av en mer individanpassad undervisning är större i anpassade skolformer och på resursskolor där lärare hela tiden arbetar med mindre elevgrupper, ofta med betydande inslag av en individanpassad undervisning och detta hade med fördel kunnat förtydligas, antingen i lagtext, eller åtminstone i förslagen till ändrad förordnings- eller läroplanstext.

Vi menar att det inför kommande propositionstext är önskvärt att tydligare beakta resursskolas specifika förutsättningar genom att även tydliggöra riktlinjer eller undantag som kan behöva råda i dessa skolformer.

Otillräcklig konsekvensbeskrivning för elever med stora och varaktiga stödbehov.

Betänkandet innehåller relativt utförliga resonemang om hur elever med NPF kan få en bättre skolsituation när undervisningsuppdraget tydliggörs och det blir ökat fokus på faktakunskaper och färdigheter snarare än analys och argumentationsförmåga som föreslås. UP uppfattar inte att utredningens bedömning är felaktig i denna del, men menar att konsekvensbeskrivningarna kring hur förändringarna kan förväntas påverka de elever som, oaktat dessa förändringar, har så pass omfattande stödbehov, exempelvis till följd av en NPF-diagnos, att de inte kan få nödvändiga förutsättningar för kunskapsinhämtning i ett vanligt klassrum. Sammanfattningsvis elever med stora och varaktiga stödbehov inom anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola och resursskola.

Vårt medskick är därför att det görs en fördjupad konsekvensanalys med särskild hänsyn till dessa elevgrupper och hur förslagen kan komma att påverka möjligheten att driva en mer individanpassad undervisning för de elever som även efter genomförda förändringar behöver det - utifrån dessa elevers möjlighet att klara sin skolgång.

Särskilt om resursskolan och dess elevgrupp. Vi vill påstå att det nuvarande skolsystemet har visat sig vara oförmögen att ge nödvändigt stöd till elever tidigt under skolgången vilket leder till en kännbar utmaning för många elever i denna grupp. I anslutning till detta kan vi konstatera att skolsystemet idag i alltför stor utsträckning i praktiken inväntar att elever med stora och varaktiga stödbehov först hinner misslyckas i skolan, innan tillräckliga stödinsatser övervägs. Något som allt för ofta bidrar till känslor av utanförskap, mindervärde och även psykisk ohälsa. Inte sällan kan det som uppfattas som utmanande beteenden hos dessa elever uppstå på grund av brister i förståelse för funktionsnedsättningen, uppstå på grund av brister i organiserande av lärmiljö och i nödvändigt stöd.

I betänkandets förslag saknar vi ett hänsynstagande till, och en närmare analys av, resursskolans roll och ansvar i skol(stöd)systemet. Sedan 2023 finns resursskolor som begrepp i skollagen. Dessa riktar sig till just de elever som utredningen många gånger beskriver – elever med stora och varaktiga stödbehov, ofta kopplat till en NPF-diagnos. Trots det nämns resursskolor bara på ett fåtal ställen i betänkandet.

Resursskola är den form av skola som i praktiken blir aktuell för elever som har svårt att klara kunskapskraven i den ordinarie skolan givet ett stort och varaktigt stödbehov utifrån en NPF-diagnos. Samtidigt finns det utrymme och behov av att tydliggöra resursskolans ansvar och uppdrag, samt för vilken elevgrupps (stödbehov) som resursskolan kan vara en bra/nödvändig skolmiljö. Vi menar att det vore angeläget att betänkandet komplettera med följande:

- Förtydliga resursskolans uppdrag och elevgrupp, inklusive att tydliggöra att resursskolan bör vara ett alternativ för elever med stora och varaktiga stödbehov till följd av exempelvis en neuropsykiatrisk diagnos.
- Klargöra relationen mellan resursskola och andra stödinsatser, inklusive hur förstärkningsundervisning kan samordnas eller differentieras i förhållande till resursskolans uppdrag.
- Främja en långsiktig struktur, och behovet av även varaktigt helt anpassade lärmiljöer, för elever med stora och varaktiga behov av stödinsatser snarare än att betona tillfälliga eller generella stödinsatser som riskerar att inte möta just dessa elevers behov av stöd.
- Klargöra att flexibilitet i form av individuellt utformad utbildning får förutsättas vara betydligt större i resursskolan än i andra typer av skolor – oavsett skolform.

Avsaknad av särskilda bestämmelser eller undantagsregler.

Betänkandet saknar i huvudsak uttryckliga förslag på särskilda bestämmelser eller undantagsregler som tar hänsyn till elever med stora stödbehov och därmed behov av en mer individanpassad undervisning. Detta innebär en risk att förslagen, trots goda intentioner, kan medföra negativa konsekvenser för de eleverna/de elevgrupperna – och som ofta har stora behov av kontinuitet i stödinsatserna.

Vi föreslår därför att kompletterande utredningar genomförs eller att tydligare riktlinjer och rekommendationer ges för att säkerställa att förslagen inte försämrar förutsättningarna för dessa elever/elevgrupper att få rätt och nödvändigt stöd, och försämrar möjligheterna att få klara sin skolgång. Stödinsatser behöver särskilt för denna elevgrupp sättas in så tidigt som möjligt, vara kontinuerliga, samordnade och fastställda utifrån en specialpedagogisk specialisering.

Behov av förtydligat rektors- och huvudmannaansvar. Betänkandet föreslår att rektor ges ett tydligt ansvar för att skapa förutsättningar för lärarnas undervisningsuppdrag. Vi vill framhålla vikten av att detta kompletteras med tydligare beskrivningar och riktlinjer kring hur huvudmännen ska ge rektorerna realistiska möjligheter att uppfylla detta ansvar, särskilt i skolformer/verksamheter där behovet av individanpassning är mycket omfattande.

Avslutningsvis

Elever med stora stödbehov utifrån en neuropsykiatrisk diagnos är idag överrepresenterade i statistisk när det exempelvis gäller att inte bli behöriga till gymnasiet. Se exempelvis *Rätten till Utbildnings* statistik på <https://www.rattentillutbildning.se/statistik/>.

För att kunna leva upp till skollagens portalparagrafer och principen om en skola för alla är det angeläget att utgå från elevens förutsättningar och behov av stöd, och inte enbart utgå från omgivningens förväntningar.

Det är därför avgörande att förslagen omfattar elever med funktionsnedsättning liksom att förslagen förstår och tar hänsyn till olikheter kopplat till funktionsnedsättningar. Lärmiljöerna ska ge alla elever möjlighet att lyckas i skolan.

Med vänlig hälsning

Utvecklingspedagogik Sverige AB